

ԺԱՄԱԿԱՏԳՈՒԹԵԱՆ ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ *

Իսկ զանգական ի ստորոտան, զպայծառ քարոզութեան ծաւարումն կոչէ. ¹³¹ և յուսն բառնալ զքառանիւթեայ վական՝ յորում ոսկին սուրբ, աստուածութեանն ընդ չորից բնութիւնս միանալ, և Հոգւոյն սրբոյ շնորհաւքն զխաչակցեալսն ընդ Քրիստոսի ի վեր տանել ի հայրական փառացն խորանս, որպէս մոլորեալ ոչխարն Քրիստոսիւ ցուցանէ մեզ յինքեան բարձեալ զբոլոր զմեր բնութիւնս. քառանիւթեայ կապուտակովն՝ երկնաւորացն ցուցանէ զմեզ առաքինեալ. իսկ ծիրանեաւն՝ Թադաւորապէս զգեստաւորիլ զինքեան Թադաւորութիւն. կարմրով մանուածեալ՝ հաւատով զմեզ իւրով մարմնով և արեամբն ընդ անքննելի աստուածու ¹³² Թեամբն հաւատարմացուցանել. և նիւթեալ բենեդս որ ի կուսէն է մանեալ: Զայսորիկ զտեալ քահանայապետին մերոյ յանապատի մարդկութեանս ի յուս իւր յեռոյր, չորեք կարդեան աւետարանաւն մտանել յանձեռագործ խորան սրբութեան աղանաւոր վակասուն, որ աւրինակ էր երկոտասան առաքելոցն, եկեալ ի տաճարն սուրբ ի մեծն Սիոն տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, յաղագս արմատաջինջ ¹³³ առնելոյ առնոյր զճշմարտութիւնն և զյանդիմանութեան նշանն յաղթութեան, որ կոչի ըստ մեր լեզուիս Կնիք, որ է Ամփիւռն, զոր ունի քահանայապետն ի ձեռին իւրում. այլ բերցուք մերձ յաւանդութիւնս, զոր ընկալայք ի սուրբ ¹³⁴ առաքելոցն, և շնորհաւքն Քրիստոսի զիցուք առաջի զմիարդակ լուծն ի միասին Ժողովելն մեր, որք ցրուեալքն էաք յաւտարէն, իսկ ի ձեռն երկնաւոր հովուապետին միացեալք եղաք ընդ Աստուծոյ

*) Տես «Արարատ» Յունիս, Ժամակարգութեան Մեկնութիւնս

7 Ա. քրիստոսի.

13 Ա. չունի՝ որ.

15 Ա. յանարատ ի մարդկութեանս.

22 Ա. որ ամփիռն ունի.

25 Ա. միարձակ, «ձ» օտար ձեռքով.

որդեգրապէս. և հանդերձեալ գրահանայիս զկնքիւ սրբոյ
մկրտութեամբն՝ զմեռանելն ընդ Քրիստոսի խաչակցու-
թեամբն աստուածագգեստ եղանել նշանակէ, և մտեալ
ի սրբութեան յարկսն երգաւք հոգևորաւք: Իսկ եւոյն՝
5 խառնել ընդ զոհան,^{15բ} ի «Ճէր թագաւորնացն» բերեմք,
որպէս զվայելչութիւն զգեցաք ընդ մերումն թագաւորի,
որ ի կուսէն էառ զմեծ վայելչութիւն, որով զգեցեալք,
աւծեալք և թագաւորեալք ընդ Քրիստոսի. ուստի և
հրեշտակագունդ խառնուածաւք գնդիւ երգս ատեալ,
10 տուն առ տուն զգեզեցիկ հակառակութիւն ընդ վերինսն
զոչելով. յետ որոյ նաշին մաքուր, զանապականութիւնն
Քրիստոսի նշանակէ հանդերձ Սրբասացութեամբքն ե-
րեքկին, որ խաչեցաւն վասն մեր պատարագ Հաւր ըն-
դունելի. ընդ որս և մեք մատչիմք պատարագ բանաւոր
15 Հաւրն երկնաւորի:

Աստանաւր բերկրի խորհուրդ և քննել աւանդու-
թիւնս յոքունց ծածկեալ. ի համբարձումն Աւետարանին,
յորոյ զաստուածորդին^{142բ} տեսանեմք հոգւոյն աշաւք
20 նստեալ ի վերայ աթոռոյ բարձու և վերացելոյ. ի բուրել
խնկոցն անուշահոտ՝ վարդապետութեանն առ ծնեալ
աւագանին եկեղեցւոյ մանկանց և փառաւորութեանց.
և բարբառ հրամանին՝ բարոգութիւն պաշտամանն. և
բարբառ հրամանին հիացական՝ հաստատուն կալ ի վեր
25 նայելով յուղղութիւն, որ կոչեացն^{14ա} երեքկին խորհր-
դով ի մի յոյս կենդանի. աստ և Հոգւոյն սրբոյ փարումն

1 Ա զկնքիւ Թերեւս՝ զկոնքիւ.

4 Բ երգով.

5 Սաղ. ՂԲ 1.

16 Տես Յոհ. Իմ. 105, «Աստանօր հրաշագանս վերաբերի
խորհուրդս և աւանդութիւնս յոքունց ծածկեալս: Իսկ համբար-
ձումն սրբոյ աւետարանին, յորոյ վերայ զաստուածորդին հոգւոյ
աւամբ տեսանեմք նստեալ, իբրու ի վերայ աթոռոյ բարձու և
վերացելոյ ըստ Նսայեայ տեսութեանն»:

24 Ա հրացական, Բ հրացական. օտար ձեռքով է՝ ի փոխած.

25 Ա ուղղութիւն, Բ յուղղութիւն. «չ» օտար ձեռքով.

26 Տ. Յով. Իմ. 105. «Աստանօր փարումն Հոգւոյն սրբոյ» ելն.

խնդրոյն աւրինակով եկեալ ի Հաւրէ, գամենեւեան ի վեր
 առնելով ուստի անկաքն: Այսու խնկաւք նմանիմք Աս-
 տուծոյ ըստ պատկերին եղեալ սակս. և համարձակու-
 թեամբ շուրջ պարուրեալ զարքունական սեղանովն,
 5 բուրեալ զանուշահոտ խոստովանութիւնն ընդ սերովքէն
 վասն մեր խաչեցելոյն անմահի: Սիրով աստուածային
 կայծակամբք հրացեալք ելեել առնեն ճշմարիտ վարդա-
 պետութեամբքն քարոզել զՔանն կենաց, զխաղաղու-
 թիւն ամենայն աշխարհի և եկեղեցւոյ սրբոյ. ըստ որում
 10 և առաջինն ելանել նկարագրութեամբք Հաւրն երկնաւորի,
 զլինելն տուփք անուշահոտ քրիստոսաբերք և թաղաւո-
 րականք ըստ սրբոյ կուսին Մարիամայ երգել աւրհնու-
 թիւն Աստուծոյ և աղաւթք յերուսաղէմ: Այսմ խնկոց
 նման¹⁵ եալ երանելին Նսայիս, անդուստ ի վերուստ
 15 ազդարարական բարբառովն գոչէ, «Ահա զայ աստուած յա-
 շտենակամ ի կուսէ յաղաղս փրկելոց զաշխարհս»: յայս ի-
 մաստ հայեցեալ եկեղեցւոյ սրբոյ. ընթեռնու զմարդարէն
 Նսայի՝ ընդունելով զանուշահոտութիւն Հոգւոյն սրբոյ.
 20 գնոյն և յայլս ծանուցեալ¹⁶ ինել անուշահոտութիւն ի
 Քրիստոս, որպէս լուսաւորք իմէջ կամակոր ապստամբ
 ազգին, և եղեալ «ազդ սուրբ եւ անուն կոչեցեալ նոր»,
 այսինքն քրիստոնեայք, լցեալ պտղովք ուրախարար գին-
 ւովն, գոչեն երգս Մկսեղի անուանելով, այսինքն թէ,
 Աւրհնութիւնս մեր երգի հոգևորապէս, այլ որպէս երկ-
 25 նից ընկալեալ եկեղեցւոյ կատարէ. յետոյ զԱռաքելականն
 ընթեռնելով վարդապետութիւն, կերակրի իրրե յերկնուստ
 իջելոյ հացիւն կենդանարար կատարելապէս գիտել զխոր-
 հուրդս աստուածալաշտութեան, որով զբարձրագոյնն
 մատուցանել ի սրբութեանն յընծայարեութիւն հաւաստ
 30 ի Քրիստոս: Այս աստիճան երգեցելոց յեկեղեցւոջ զբո-
 լորն զրդէ յեկեղեցւոյ լսողաց զունկնդրութիւն Ալէլուիան
 ձայնիւ. որպէս Յովաննէս զքրիստոսեանն աւետեաց

15 Նսայ. ԿԲ 11.

22 Նսայ ԿԲ 2.

22 Բ նոր խորայել. «խորայել» օտար ձեռքով.

երանելով անարկու հիացուցանող, որ զխորինան պա-
 հանջէ ուղղ¹⁴⁵ակի ունկնդրութիւն պատրաստագոյնա
 հանդիպել և անշարժ դիտել ընդ արեւալս. փասն զի ոչ
 պատգամաւոր ոք բարբառի աւետարանական, կամ հրեշ-
 5 տակ ոք, այլ յնքնին երկնի և երկրի Տէրն՝ տեսելով,
 «Ելի ի հաւրէ եւ եկի յաշխարհ» և որ ի կարգին է. և ապա
 յետ¹⁴⁶ օյնորիկ սաւառնումն անշըշուենջ: Այլ և ի գլոր-
 մանէ բանսարկուին իւրովքն հնազանդելովք հիացումն
 կալաւ զերկնաւոր դաւրան, որոց նշան դաւրութեան
 10 սուաւ նմանս իմն բարբառով անկասկածապէսս կալ ի
 հաստատութեան փառան: Եւ այս է բան մարդացելովն,
 որպէս ի ձեռն գգեալու ի վերայ ուսոցն շուշփայտկան
 հանդերձիւքն բերելով յինքեան խաւսող ըստ սատուած-
 ընկալն Պաւղոսի, զոր պարտ էր երկնից ընդունել. և
 15 որպէս ճշմարիտ անմեղութեամբ բարձրաձայն բարբա-
 րով խոստովանի զսուրբ հաւասան, որ յերանելի հարցն
 տուան սրբոյ եկեղեցւոյ, որ ի նիկիական ժողովոյն հա-
 ճոյացաւ ի Հոգւոյն սրբոյ, որք և զոհք ընտիրք հոտ ա-
 նուշից Քրիստոսի եղեալք յեկեղեցւոյ. յետ Հաւատարմն
 20 տեսելոյ, քարոզէ առաջի բազում վկայից ոչ ըստ երկնի
 այս քարոզ եկեալ նոխազ պաշտման ի յերկտաասաներ-
 րորդ աշտիճան յեկեղեցւոյ ի յերրորդէն,¹⁴⁷ զոր ի քա-
 հանայտկան աղաւթիցն, որ զամենայն հանդէս առաջի
 հայրական դիժոցն առաւելապէս շարժել զոգորմութիւն:
 25 Աստանաւր յանդի յոլովակի յաղաղս որոյ այսպիսի եղեալ
 քահանայապետ¹⁴⁸ միածին Բանն աատուած, յինքն կրե-
 լով զխորհուրդ պատարագացն զոհից, առ Հայր մատու-
 ցանելով զմեր աղաւթս հնոյ կտակին բանին զստուերն:
 Իսկ մեզ արդեամբք զճշմարտութիւնն զխաչն, և որ ի
 30 նմա կախեալ ըստ արբանամեան խորհրդեան:

Անդ խոյ զժառոյն սերեկեայ՝ միայն ապրեցուցանէ
 զԲաղնակ. առա Բանն աատուած մարմնով և արեամբ

4 Բ Աւետարանական. «աւն» օտար ձեռքով.

6 Յոհ. ԺԶ 28.

30 Ա. խորհրդինան.

դամենայն տիեզերս փրկեալ: Անդ մահ ի վերայ լան-
 ջացն Ահարովնի կայր, նշխարն չարութեան, աւձին
 պատրուակեալ. իսկ Քրիստոսիւ վերացի շարին պատ-
 րանքն. և քահանայապետութեամբն ի մի հաւաքեալ
 5 զհինն և զնոր քահանայութիւնս, զորս միմեանց համ-
 բերեմք զխորհուրդ զգետաւորեալ քահանային: Անդ
 զպնդնաւորն աւրինակաւ. աստ զՔրիստոս սփածեալ
 խորհրդածու: Անդ վազառ ականաշար յուս քահանային.
 աստ նափորսն սրբութեան. սրբութեան խաչագղկատիկ
 10 ժողովրդեամբն քրիստոսի: Անդ յանդիմանութիւնն և
 ճշմարտութիւն՝ մեղք ժողովրդեանն,¹¹ և արդարութիւն
 ի տախտակին. աստ մաքրութեան ցուպ ի ձեռինն ասիոն
 յիշատակ շարշարանացն: Անդ ի ծոպս¹² ձորձոցն և ի
 դրապանս ունէին զյիշատակ ելիցն՝ զաւրինակ խաչին,
 15 որպէս և դրեալէ, «նշանս մեր է. եւ մեր ինչ ոչ տե-
 ւորք»: իսկ աստ ի սրտի և ի հոգւոյ զլիսովիմբ, զորով
 փարեալ և ի նոյն միացեալ քրիստոսեան քահանայա-
 պետիդ ի ձեռն գաստուածեան նշանն յաղթութեան,
 յորժամ մտանիցէ սրբութիւն սրբութեանցն պատարա-
 20 զել զՔրիստոս յիշատակովն շարշարանացն և զմահն
 ըստնալոյն: Արդ ցուցանէ եթէ, յորժամ քահանայապե-
 տիդ առեալ ի ձեռն զնշան յաղթութեան Քրիստոսի,
 զփրկականն կատարէ զխորհուրդ. վասն զի Ահարովն վեր
 ի վերայ ունէր զնշան կենաց և մահու՝ մտեալ ի սրբու-
 25 թիւնսն. իսկ աստուածորդին եղեալ ճշմարիտ քահանայ
 խոստովանութեանս մերոյ, և մատուցեալ ինքն պատա-
 րադ յաղագս աշխարհի կենաց:

Անդ մանանայն և ազրիւրն ի վիմէն. աստ մարմին
 և արիւն տեառն մեր Յիսուսի Քրիստոսի: Այս գէմք և
 30 միտք են զգետաւ քահանային, և որ ի ձեռին ունի

9 Ա. խաչն սգեատիկ.

11 Բ ճշմարտութիւնն, վերջին «ն» օտար ձեռքով.

12 Բ ի ծուփս.

13 Սադ. ՀԳ 9.

17 Ա զփարեալս նոյն.

հայրապետն ամփոռն զխաչն. իսկ ի յեփն աւուրն մեծի
 և ամպախաղաց զալստեան Միաժնին աստուծոյ, յեր-
 րորդ ժամու նորին աւրինակաւ աստուածական խորա-
 նաւն և փառաց ճառ¹⁴⁵ ա¹⁴⁶ զայթիւք նստեալ ի քերով-
 5 քէական ակօռոյ, ըստ այսմ խորանի զալ քահանայա-
 պետին: Աստանաւր յառաջ մատուցեալ մարգարէականքն
 և առաքելականքն ի վկայ ճշմարիտ և անսուտ աստուա-
 ծութեանն:

Աստ Ալէլուիք. համբարձումն սուրբ Աւետոքանին և
 10 ընթեռնուին, և Հաւատարմն մեծաձայն. իսկ անդ համ-
 բանալ ձեռացն զդասուց հրեշտակաց զլուսափայլ
 ակօռովն Տեառն հանդերձ սրբասացութեամբքն, և նստել
 անաչառ դատաւորութեանն, հաւատս և զործս պահան-
 ջել ի բոլորիցս աղամայծնելոց, զոր հատուցէ ըստ
 15 իւրաքանչիւր փաստակոցն մեր: Աստ մտանել քահանա-
 յապետին ի սրբութիւնան ճշմարիտ պատարազին Քրիս-
 տոսի, յաղաղս ամենայն տիեզերաց քաւութեան մեղաց-
 անդ զարժանացեալս և զսիրեցեալս անուան իւրոյ
 Քրիստոսի առնուլ, և հաւատ կամացն զոհացողական
 20 ընծայս մատուցանել, պսակաւորս առնել և մտանել
 յանձառ բարութիւնան, որ զուխս փափկութեան վայել-
 չացուցանէ ըմպել, ուր հնչումն տաւնողացն և ձայն
 ցնծութեան և աստուածութեան պայծառ ի Քրիստոս
 Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս ամմէ:

Սահակ վարդապետ

(Նարեկեանի)

1 ի զխաչն. իսկ ի յեփն. «զ» «ի յեփն» օտար ձեռքով.
 Ա ի հին. փխ. ի յեփն.

5 Ա այսմն.

6 ի անտանաւր.

19 ի և զհաւատ. «զ» օտար ձեռքով.